

meddeles, er der ingen virkelig Grund til at befrygte, saa meget mindre som det ikke er vedkommende Enkeltdommer eller selve den kollegiale dømmende Ret, men Justitiarius i denne, der efter Udkastet skal meddele Bevillingen. At Meddelelse af fri Proces er overladt til Domstolene, er ogsaa Tilfældet i adskillige fremmede Lande (saaledes i Tyskland, Østerrig og England).

§ 134.

Paragrafen indeholder — som bemærket i Motiverne til det tidligere Udkast om dettes tilsvarende § 142 — nogle ny Bestemmelser, i Henhold til hvilke en allerede givne Tilstaaelse af fri Proces under visse Betingelser bortfalder eller kan tages tilbage. Efter den bestaaende Ret gælder en Tilstaaelse af fri Proces ikke blot for den, hvem den er givet, men ogsaa for hans Arvinger. En saadan Regel stemmer imidlertid ikke med Forholdets Natur; ti, naar vedkommende er død, bliver det hans Arvingers økonomiske Forhold, hvorpaa det maa komme an ved Afgørelsen af Spørgsmaalet om fri Proces, og disse kunne naturligvis være meget forskellige fra Partens egne. Efter nærværende Paragraf skal derfor ved Partens Død den givne Tilstaaelse af fri Proces bortfalde. Lige saa naturlig er Paragrafens anden Bestemmelse, hvorefter den Parten tilstaaede fri Proces kan tages tilbage, naar de Forudsætninger, under hvilke den er meddelt, vise sig ikke at være til Stede eller at være bortfaldne. Herved tænkes dels paa, at vedkommende Parts Formuesomstændigheder under Sagens Drift kunne undergaa en saadan Forandring, at Grunden til fri Proces bortfalder, dels paa det Tilfælde, at Parten ifølge senere fremkomne Oplysninger kan skønnes ikke at have haft rimelig Grund til at procedere, en Mulighed, som ikke ligger fjærnt, hvor der er Spørgsmaal om fri Proces i første Instans, og hvor Afgørelsen som Følge heraf er truffen i Henhold til Partens ensidige Fremstilling af Sagens Sammenhæng.

§ 137.

Bestemmelsen gaar — som bemærket i Motiverne til det tidligere Udkast ved dettes tilsvarende § 145 — ud paa at opretholde den Myndighed, som Justitsministeriet hidtil har haft til uden Hensyn til Uformuenhedsbetingelsen at tilstaa fri Proces (*beneficium processus gratuiti*) saavel i offentlige Myndigheders, Stiftelsers og Em-

bedsmænds Sager som i andre Tilfælde, hvor det offentliges Interesse gør det ønskeligt, at en judiciel Afgørelse af et Spørgsmaal tilvejebringes. Det vilde sikkert blive følt som et væsentligt Savn i Forvaltningen, om der ikke var Adgang til at faa saadanne Spørgsmaal afgjorte ved Domstolene uden Bekostning for vedkommende. Omfanget af den meddelte Bevilling maa bestemmes efter § 132.

Kapitel XIII.

Den tvungne Forligsprøve.

Reglerne om Forligsmægling i dette Kapitel adskille sig ikke uvæsentligt fra de i det tidligere Forslags 1ste Afsnit, Kapitel XIII, indeholdte Regler om samme Emne.

Det tidligere Forslag henlagde Forligsmægling i Underretssager (med Undtagelse af Tyendesager og Aftægtssager, jfr. Tyendelovens § 65 og Lov 4de Marts 1857 § 8) til Underretterne selv, medens den bibeholdt de bestaaende Forligskommissioner som mæglende i Landsretssager. Det opretholdt endvidere alle de bestaaende Regler om Forligsmægling, derunder altsaa om Mæglingens Hemmelighed og Sagføreres Udelukkelse fra at møde under denne.

I Modsætning hertil henlægges efter nærværende Udkast Mægling i alle Sager (undtagen Tyende- og Aftægtssager) til Underretten, Mæglingen skal være offentlig, og Sagførere som saadanne udelukkes ikke fra at møde derunder.

De Betragtninger, der i saa Henseende have været bestemmende, ere følgende:

Naar man først fjærner alle Underretssagerne fra Forligskommissionerne, vil det ikke længere være muligt eller i alt Fald rimeligt at opretholde disse alene af Hensyn til Landsretssagerne. Underretssagerne udgøre jo nemlig det langt overvejende Antal Sager og derhos dem, der gennemgaaende ere mest egnede til forligsmæssig Afgørelse. Landsretssagerne derimod ville blive forholdsvis faa i Antal og ville, netop fordi de dreje sig om større Værdier, i Reglen (for saa vidt de da ikke ere rene Inkassationsager) have gennemløbet et længere Forstadium, under hvilket Udsigten til Forlig normalt vil være bleven mindre og mindre. Forholdet vil derfor være det, at Forligskommissionerne, hvis man da ellers vil blive staaende ved den